26- EBVÂBU SADAKATI'L-FITR
1- Fitr Sadakasinin Farzligi Babi
2- Fitr Sadakasi Müslgmanlardan Köle ve Digerleri Üzerine Vacibdir Babi
3- "Fitr Sadakasi Arpadan Bir Sa'dir" Babi
4- "Fitr Sadakasi Taamdan (Yani Bugdaydan veya Herhangibir Yiyecek Maddesinden) Bir Sa' idi" Babi
5- Fitr Sadakasi Hurmadan Bir Sa' idi Babi
6- (Fitr Sadakasi) Kuru Üzümden Bir Sa'dir Babi
7- Fitr Sadakasi Bayram Namazindan Önce (Verilmelidir Babi
8- Fitr Sadakasinin Hürr Kimse Üzerine de, Köle Üzerine de Vucübu Babi
9- Fitr Sadakasi Küçük Çocuk Üzerine de, Büyük Kimse Üzerine de Vacibdir Babi

Rahman ve Rahim olan Allah'in ismiyle

26- EBVÂBU SADAKATI'L-FITR

(Fitr Sadakasi Bâblari) [1]

1- Fitr Sadakasinin Farzligi Babi [2]

Ve Ebu'l-Âliye RafîVbnu Mihrân er-Riyâhî, Muhammed ibn Sîrîn, Atâ ibn Ebî Rebâh fitr sadakasini farz görmüslerdir [3].

1-.....Ibn Umer (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) fitr zekâtini müslümânlardan köle, hürr, erkek, kadin, küçük, büyük üzerine hurmadan bir sâ' yâhud arpadan bir sâ' olarak farz kildi. Ve bu zekâtin insanlarin bayram namazina çikmasindan önce verilmesini emreyledi [4].

2- Fitr Sadakasi Müslgmanlardan Köle ve Digerleri Üzerine Vacibdir Babi

2-.....Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Ibn Umer(R)'den tahdîs etti (ki, o söyle demistir): Rasûlullah (S) fitr zekâtini, müslümânlardan erkek yâhud her bir disi hürr yâhud köle üzerine, hurmadan bir sâ' yâhud arpadan bir sâ' olarak farz kildi [5].

3- "Fitr Sadakasi Arpadan Bir Sa'dir" Babi

3-.....Bize Sufyân es-Sevrî, Zeyd ibn Eslem'den; o da Iyâd ib-
nu Abdillah'tan; o da Ebû Saîd Hudrî(R)'den tahdîs etti (ki o): Biz sadakayi (yânî fitr sadakasini) arpadan bir sâ' olarak yedirir idik (demistir) [6].

4- "Fitr Sadakasi Taamdan (Yani Bugdaydan veya Herhangibir Yiyecek Maddesinden) Bir Sa' idi" Babi [7]

4-.....Buradaki râvî, Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den söyle derken isitmistir: Biz fitr zekâtini taamdan (yânî bugdaydan veya her nevi' yiyecek maddesinden) bir sâ' olarak çikarir idik. Yâhud arpadan bir sâ' olarak, yâhud hurmadan bir sâ' olarak, yâhud ekit denilen yogurt kurusundan bir sâ' olarak, yâhud kuru üzümden bir sâ' olarak (çikarir idik) [8],

5- Fitr Sadakasi Hurmadan Bir Sa' idi Babi

5-.....Abdullah (ibnu Umer) söyle'demistir: Peygamber (S) fitr zekâtinin hurmadan bir sâ' olarak, yâhud arpadan bir sâ' olarak ve-' rilmesini emir buyurdu. Abdullah ibn Umer (R): Müteakiben insanlar bugdaydan iki müdd'ü (yânî yarim sâ'i) bunun dengi yaptilar, demistir [9]

6- (Fitr Sadakasi) Kuru Üzümden Bir Sa'dir Babi

6-.....Ebû Saîd el-Hudrî (R) söyle demistir: Biz Peygamber (S) zamaninda -fitr sadakasini- taamdan (yânî bugdaydan veya her nevi' yiyecek maddesinden) bir sâ'veriridik. Hurmadan bir sâ', yâhud arpadan bir sâ', yâhud kuru üzümden bir sâ' verirdik. Muâviye (devlet baskanligina) geldigi ve Sam'dan bugday bolgelinceMuâviye: Bugdaydan bir müdd, (diger hububattan) iki müdde denk olur zannediyorum, dedi [10]
yorum, dedi 10.

7- Fitr Sadakasi Bayram Namazindan Önce (Verilmelidir Babi

7-.....Bize Musa ibnu Ukbe, Nâfi'den; o da Ibnu Umer(R)'den; tahdîs etti ki, Peygamber (S) fitr zekâtinin, insanlar bayram namazina çikmalarindan önce verilmesini emreylemistir [11]
. '

8-.....Ebû Sâid el-Hudrî (R): Biz Rasûlullah zamaninda (fitr sadakasini) bayram gününde her nevi' taamdan (yânî her nevi' yiyecek maddesinden veya bugdaydan) bir sâ' olarak çikarir idik, demistir. Ve yine Ebû Saîd: Arpa, kuru üzüm, yogurt kurusu ve hurma ise bizim (âdet edindigimiz) yemegimiz idi, demistir [12].

8- Fitr Sadakasinin Hürr Kimse Üzerine de, Köle Üzerine de Vucübu Babi [13]

Ve Ibn Sihâb ez-Zuhrî: Ticâret* için hazirlanmis olan kölelerden, yilin sonunda, hem ticâret [14]

kiymetlerindeki zekât verilir, hem de bedenlerin zekâti olan fitr zekâti verilir, demistir .

9-.....Ibn Umer (R) söyle demistir: Peygamber (S) fitr sadakasini yâhud ramazân sadakasini, erkek, kadin; hürr, memlûk üzerine hurmadan bir sâ' arpadan da bir sâ' farz kilmistir [15]. Fakat insanlar (Muâviye'nin bir hitabesi üzerine) yarim sâ' bugdayi bir sâ' hurmaya denk kildilar. Râvî Nâfi' dedi ki: Ibnu Umer, fitr sadakasini yine hurmadan vermeye devam ederdi. (Yalniz bir kerre) Medîne ahâlîsi hurmaya muhtâc olmuslardi, hurma kitligi vardi. O sene hurma bulmak mümkün olmadigindan Ibnu Umer fitrasini arpa ile verdi, îbnu Umer büyük küçük, infâk ettigi kimselerin fitralarini da verir idi. Hattâ (azâdlilan bulundugumuzdan) bizim çocuklarimizin fitralarini da verirdi. Yine îbnu Umer (R) fitr sadakasini (hükümetin bayram sabahi) faaliyete geçen zekât âmillerine verirdi. Hâlbuki halk fitr sadakalarini bayramdan bir veya iki gün evvel verirlerdi [16].

9- Fitr Sadakasi Küçük Çocuk Üzerine de, Büyük Kimse Üzerine de Vacibdir Babi [17]

10-.....Ibnu Umer (R): Rasûlullah (S) fitr sadakasini küçük, büyük; hürr, köle üzerine arpadan bir sâ' olarak yâhud hurmadan bir sâ' olarak farz kildi," demistir [18].

---

[1] Besmele, birçok nüshalarda mevcuddur. el-Müstemlî'nin nüshasinda böyle "Eb-vâbu Sadakati'1-Fitr, Bâbu farzi sadakati'1-fitr" seklindedir. Digerleri sâdece "Bâb..." ve devami ile yetinmislerdir. Ebû Nuaym'in nüshasinda "Bâb" yerine "Kitâb" lâfzi vardir, ibn Hacer ile Aynî, kendi serhlerinde buradaki gibi, el-Müstemlî nushasindaki basligi almislardir.

[2] Fitr sadakasi, ramazândan iftara çikmakla vâcib oldugu için, -hükmün kendi sartina izafesi kabilinden mecaz olarak- sadaka lâfzi, fitr lâfzina izafe edilmistir.
Fitr lâfzi lügatte oruç tutmanin ziddi olarak kullanilmistir. Kaamûs'ta oruçlu yiyip içtiginde " ^'UJI ijU = Fatara's-sâimu" denildigi ve mîm harfinde (yani savm maddesinde) de orucun, yemekten içmekten, söylemekten kendini tutmak oldugu bildirilir.
Yâhud da bu fitr kelimesi hilkat yânî yaratilis ma'nâsina olan fitrat 'tan alinmistir. Yüce Allah'in "Sen yüzünü bir muvahhid olarak dosdogru dîne Allah '-in fitratina çevir ki, Allah insanlari bunun üzerine yaratmistir... " (er-Rûm: 30) kavlinde murâd edilen ma'nâ budur. Bunu Ibn Kuteybe söyledi. Buna göre ma'-nâ: Bu fitr sadakasi, hilkat, yânî yaratilmis üzerine, nefs için tezkiye, amelleri için bir nemâlandirma olarak vâcib olmustur, demek olur.
Bu sadakaya fitr sadakasi, fitr zekâti, ramazân zekâti, oruç zekâti, baslat sadakasi, bedenler zekâti dahî denilir (Kastallanî ve digerleri).

[3] Ebû'l-Âliye ile Atâ'nm görüslerini Ibn Ebî Seybe el-Musannafmda senediyle rivayet etmistir. Bunlar "Fitr sadakasi bir farizadir" demislerdir.
Atâ'nm sözünü de Abdurrazzâk senediyle rivayet etmistir.
Fitr sadakasinin hükmünde âlimler farz, vâdb, sünnet, mendûb olmak üzere görüsler ileri sürmüslerdir. Yukarida isimleri verilen âlimler ile Safiî, Mâlik, Ah-med'in görüsleri, bunun bir fariza oldugudur. Imâm Buhârî, kendisi de fitr sadakasi babinin unvanini "Fitr sadakasinin farzligi babi" seklinde koymasiyle, fitr sadakasinin farz oldugu kanaatini açiklamis oluyor.
Hanefîler'e göre fitr sadakasi vâcibdir. Bâzi fakîhler de sünnet oldugunu kabul etmislerdir.

[4] Hadîsin bâb basligina delîlligi "Rasûlullah (S)... farz kildi" fikrasindadir. Bu hadîste Rasûlullah'in fitr zekâtinin verilmesini emrettigi de haber verilmistir. Mutlak emr ise, vucûb içindir. Hanefîler'in bu nevi' emre farz demeyip de vâ-cib demeleri, kat'î delîl ile sabit olan emrin ismi olmasindan dolayidir. Fitr sadakasinin luzûmu emri vâhid haberi ile sabit olmustur. Yânî mes'ele, sâdece bir ta'bîr farkindan ibarettir.

[5] Bu hadîsle bundan önce geçen hadîs, senedde ve lâfizda bâzi farklar olmakla beraber, getirdikleri hükümler hemen hemen aynidir. Bunu takviye edip daha ziyâde açiklayan bir hadîs de sudur:
Sa'lebe ibnu Suayr ef-Uzrî (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) ramazân bayramindan bir veya iki gün evvel bize bir hutbe yapti da, bu hutbesi içinde: "Her hürr ve köleden; her küçük ve büyükten fitr sadakasi olarak yarim sâ' (520 dirhem) bugday yâhud bir sâ' (1040 dirhem) hurma yâhud bir sâ' arpa veriniz" buyurdu. (Bunu Abdurrazzâk, sahîh bir senedle rivayet etmistir.)
Hasiyede verdigimiz bu Sa'lebe hadîsi ile metindeki Ibn Umer hadîsi, fitr sadakasi hakkinda iki dayanaktir. Bunlar biribirinin tamamlayicisidir. Her ikisi de birer ziyâde hüküm ifâde etmektedirler. Sa'lebe hadîsindeki ziyâde, bug-., day fitr sadakasinin yarim sâ' yânî 520 dirhem olmasidir. Bu fikra Ibn Umer \ hadîsinde rivayet edilmemistir. Ibn Umer hadîsi, rivayet tariklerinin çoklugu ' i'tibâriyle Öbürüsünden daha kuvvetli ve daha ehemmiyetlidir. ei-Kütübü's-Sitte *'- sâhibleriyle beraber diger bütün sahîh ve sünen sâhibleri birçok senedlerle rivâ-0 yet etmislerdir. îfâde ettigi fikhî hükümler Sa'lebe hadîsi ile birkat daha kuv-v vetlenmistir. Fitr sadakasinin vucûbu hükmü, nevi'leri ve mikdârlari '^ açiklanmistir. Sa'lebe hadîsine münferiden dayanan hüküm, yalniz bugday nisâbinin yarim sâ' oldugudur.
Gerek Ibn Umer hadîsinden, gerek Sa'lebe hadîsinden istifâde edilen hüküm, fitr sadakasinin büyük, küçük; köle, hürr her Insana vâcib olmasi hükmüdür.
« Ibn Umer hadîsindeki farzin, îcâb ma'nâsina yâhud takdîr ma'nâsma olmasi muhtemildir. Zahir olan, îcâb ma'nâsina olmasidir. Ve bu da farzin istilahi medlülüdür. Buna göre "Rasûlullah farz etti" cümlesinin ma'nâsi, "Rasûlullah fitr sadakasini vâcib kildi" demek olur.
Farz, takdîr ma'nâsina hamledilirse, bu cümlenin ma'nâsi' 'Rasûlullah vâcibin mikdârmi takdîr ve ta'yîn evledi" demek olur; Farzin takdîr ma'nâsina ! delâleti lugavîdir.

Hâkim tarafindan yetîmin nafakasi takdîr ve ta'yîn edildiginde, "Farada'l-kaadî sadakate'1-yetîm" denildigi yaygindir... Safiî ve diger-'~ lerinin fitr sadakasi farzdir demeleri, Hanefîler gibi vâcib ile farz arasinda bir ; fark görmeyip, farzi vâcibden daha umûmî bir istilah olarak kabul etmelerin-*;* dendir. Binâenaleyh Hanefîler'le bunlar arasinda ma'nâ i'tibâriyle fitr sadakasinin hükmünde esasli bir ihtilâf yoktur denilebilir.

Sâ1, dört müdd mahsûl alan kîlenin ismidir. Su kadar ki, sâ'in kesri olan müdd'ün vezninde Irakîilâr'la Hicâzlilar; diger deyisle Ebû Hanîfe ile Mâlik, Safiî ve Ahmed ibn Hanbel arasinda görüs ayriligi vardir... Sâ' hesabinda rau'teber olan vezin midir, yoksa keyl midir? Yoksa her ikisi de mu'teber midir?

sorularinda da görüsler farklidir...

Sâ' hakkinda bundan Önceki kitâbda da bâzi bilgiler verilmis ve bu hususta daha fazla bilgi bulunacak yerlere Isaret edilmisti. Biz burada sunlari kisaca yazmakla yetindim:

"es-Sâ', es-Suvâ, es-Sivâ, es-Sav, bir günâ ölçek ismidir ki, müslümânla-rin hükümleri, onun üzerine döner. Yânî keyl hususunda Islâm ahâlînin muamelesi onunla mütedâvel ve müteâver olur... Ve sâ', dört müdd mahsûl alir kîiedir... Ve Dâvûdîdedi ki, sâ'in muhtelif olmayan, yânî muvafik mî'yân, büyük ve küçük olmayan, yânî orta iki pençe ile dört kerre avuçlarin içine aldigi mahsûldür. Zîrâ her mahalde Peygamber sâ'i bulunmaz. Pes, ortaca adam iki pençesini birden doldurup dört defa böylece avuçlayip bir yere koysa, iste onun mikdân nesne alan kîle, Peygamber sâ'i mikdân olur. Müellif der ki: Bunu kendim tecrübe eyledim, sahîh ve muvafik buldum... {Kaamûs Tercemesi, III, 329).

[6]

Hadîsin bâb basligina delâleti meydandadir. Buhârî bu Ebû Saîd hadîsini burada Sufyân es-Sevrî tarikiyle, kisaltilmis olarak getirdi. Iki bâb sonra diger bîr tarîkten tam olarak gelecektir. Sahâbînin Peygamber zamanina âid yaptiklari bir isi böyle haber vermeleri, Peygamber'in takririni tazammun ettiginden dolayi, hadîsçilerce merfû' hadîs sayildigi bellidir.

[7]

Buhârî bu basliklari böyle ayri ayri getirmekle bu yiyecek nevi'lerinde muhayyer kilmayi tercîhe isaret etmek istemis gibidir.

et-Taâm; Iugat yönünden her yenilecek ve azik edilecek seye denir. Taamin bu umûmî ve lugavî ma'nâsi, Haneffler'in tercihidir. Safiî ve diger bâzilari bununla hasseten bugday kasdedildigini tercîh etmislerdir.

[8]

imâm Safiî bu hadîsteki taami, bugday ma'nâsina hamlederek, bugdaydan fitir sadakasinin bir sâ' oldugunu kabul etmistir, imâm Mâlik, Ahmed Ibn Hanbel ve Ishâk'in mezhebleri de böyledir...

[9]

Tahâvî'nin ve Ebû Davud'un bir rivayetinde Ibn Umer, arpa ile hurmanin fitr sadakasini Peygamber'den rivayet ettikten sonra "Umer zamaninda Medine'de bugday çogalip da bugdaydan da fitra verilmeye luzûm görülünce, insanlar (yânî sahâbîler) bugdayin iki müddünü (yânî yarim sâ'ini) diger nziklann bir sâ'i-na denk saydilar" demistir.

[10]

Bu hadîsin de bâb basligina delâleti açiktir. Çünkü baslik, hadîsteki "Yâhud kuru üzümden bir sâ'..." fikrasindan ibarettir.

Buhârî'nin diger bir rivayetinde Ebû Saîd el-Hudrî: "Bir hacc veya umre için Muâviye Hicaz'a geldiginde bir hutbe yapti da: Öyle zannediyorum ki, iki müdd bugday, bir sâ' hurmaya denk olur, dedi. Halk da bununla amel etmeye ve yarim sâ' (yânî 520 dirhem) bugdaydan fitr sadakasi vermeye basladilar. Ben hurma Ile arpadan bir sâ' (yânî 1040 dirhem) veririm" demistir.

Metinde ve hasiyede verdigimiz bu hadîsten Muâviye'nin bu teblîginin halkça kabul edilip, geregince amel edildigi bildirilmis oluyor ki, bu bir icmâ'dir.

[11]

Peygamber'in fitr zekâtinin bayram namazina çikmadan evvel verilmesini emretmesi, bu mâlî vecîbenin müstehâb olan edâ zamanini beyândir. Yânî bu emr, bir müstehâbhk emridir. Sârih Aynî, bunun müstehâblik emri oldugunda hiçbir muhalefet hikâye edilmedigini bildiriyor. Sârih Hattâbî de bunda icmâ bulundugunu hikâye etmistir. Binâenaleyh bayram günü sabahindan önce verilmesi de caizdir. Çünkü vucûb sebebi olan insan basi, bayram gününden önce de mev-cûddur. Evvel veriimekle ihtiyat edilmis olur. Bâzi fakîhler ramazân girince verilebilecegini, hattâ ramazândan evvel vermek de caiz oldugunu söylemislerdir. Ibn. Hazm Zahirî: Hadîsteki emir vucûb içindir. Fitr sadakasinin bayram namazi vaktinden geri birakilmasi haramdir demistir.

[12]

Kuru üzüm ve yogurt kurusu fitrasinin bir sâ' oldugu da bu Ebû Saîd hadîsinde açikça zikredilmistir.

Zeylâî'nin Nasbu'r-Râye'de Beyhakî'den naklettigi bir hadîste de fitr sadakasinin arpa, hurma, ve üzümden bir sâ'; bugdaydan yarim sâ' oldugu Hz. Alî tarafindan da rivayet edilmistir: Beyhakî'nin senedi söyledir: " Ca"fer es-Sâdik, babasi Muham-med Bâkir'dan, o da babasi Alî Zeynu'l-Âbidîn'den; o da babasi Husayn ibn Alî ibn Ebî Tâlib(R)'den" (Nasbu'r-Râyi ti-Ehâdîsi'l-Hidâye, II, 413) rivâyetleri suretiyle tesekkül eden bu isnâd, Hadîs Usûlü istilahinda "Silsiletu'z-Zeheb = Altin Zincir" adiyle anilir ki, en kuvvetli isnâdlardandir. Binâenaleyh Hz. Alî'den gelen bu rivayet dahi, kuru üzümden fitr sadakasinin bir sâ' oldugunun en kuvvetli delillerinden biridir

[13]

Bundan bes bâb önce "Fitr sadakasi müslümânlardan köle ve digerleri üzerine vâcibdir babi" geçmisti. Lâkin orada ibn Asâkir'in rivayetinden gayrilan "Müslümânlardan" kaydiyle kayidlamisti. Buradaki baslikta ise bu kayid düsürülmüstür.

ez-Zeyn ibnu'l-Munîr söyle dedi: Buhârî'nin ilk basliktan maksadi, fitr sadakasinm kâfirden çikarilmayacagidir, iste bunun için o, basligi "Müslümânlardan" kaydiyle kayidladi. Buradaki basliktan garazi ise, kendine fitr sadakasi vâcib olan kimseyi (yânî hürrü) yâhud islâm sarti bulunduktan sonra kendisinden ötürü üzerine fitr sadakasi vâcib olan kimseyi (yânî efendiyi) tem-yîz etmektir. Onun içindir ki burada fitr hakkinda islâm'i zikretmekten istigna eyledi (Kastallânî).

"Bu bâb dahi fitr sadakasinin hürr ve köleye vâcib oldugunu beyân hakkindadir. Buhârî baslik ile fitr sadakasi vucûbunda hürr ile kölenin musâvî olduklarim, lâkin aralarinda vucûb cihetiyle bir fark bulundugunu; zîrâ fitr hürrün nefsine, kölenin de efendisine vâcib oldugunu; lâ*kin burada da bir fark bulundugunu; söyle ki, köle hizmet için olursa fitrasinin efendisine vâcib olacagi; ticâret için olursa mes'elede yânî fitra lâzim gelip gelmeyeceginde ihtilâf bulundugunu göstermek istemistir..." {Umdetu'l-Kaarî, IV, 474-475).

[14]

ez-Zuhrî'nin bu görüsü cumhurun görüsüdür. Hanefîler: Efendiye, ticâret kölelerinden dolayi fitr zekâti lâzim gelmez. Zîrâ bir malda iki zekât lâzim gelmez, demislerdir.

Zuhrî'nin bu sözünü Ibnu'l-Munzir, senediyle rivayet etmistir. Ebû Ubeyd de Kitöbu'l-Emvâr'de bu sözün bir kismini zikretmistir.

[15]

Hadîsin bu fikrasi köleye de, hizmetçiye de fitr sadakasinin vucûbunu göstermektedir. Yalniz bizzat hizmetçi kendisi mi verecektir, yoksa efendisi tarafindan mi verilecektir? Bu noktada Ihtilâf edilmistir. Zahirîler hadîsin zahirîne bakarak hizmetçinin kendi kazancindan kendisinin vermesi vâcibdir; efendisi hizmetçisine fitr sadakasini kazanabilmek için izin verir. Nasil namaz kilmak Için izin vermek vâcib ise, bu da vâcibdir, demislerdir.

Bunun aksine hizmetçinin fitr sadakasini efendisi verir diyenler de, iki zümreye ayrilmislardir: Bir kismi -ki Mâlik, Evzâî, Leys ibn Sa'd, Safiî, Ishâk, îbn Munzir bunlardandir- hizmetçinin, velev ki kazancindan istifâde için olsa bile, köle ve hizmetçinin fitr sadakasi efendisine vâcibdir, demislerdir. Diger bir taife -ki Atâ ibn Ebî Rebâh, Nahaî, Sevrî ve Ebû Hanîfe bunlardandir- ticâret kas-diyfe muhafaza edilen kölenin fitrasini vermek ne efendisine, ne de kendisine vâcib degildir. Efendi kendi hizmetinde kullandigi hizmetçinin fitr sadakasini verir, demislerdir. Ve bu hizmetçinin müslümân veyâhud kâfir olmasinda bir fark görmemislerdir...

[16]

Hadîsin bu fikrasi 7 rakamli hadîsin sonunda da geçmis ve gerekli açiklamalar oradaki 11'inci hasiyede verilmisti.

[17]

Yânî bu bâb, fitr sadakasinin küçüge ve büyüge vucûbunun beyâni hakkindadir.

Bâzilari, bu basligin tekrar oldugunu söylemislerdir. Ben ise: Bunda küçük ve büyügün fitr sadakasinda musâvî olduklarina tenbîh vardir, su kadar ki, vu-cûb ciheti muhteliftir, derim (Aynî).

[18]

Küçük yetîm olsa bile zengin çocuga fitr sadakasi vâcibdir. Zengin yetîmin malindan vasîsi, zengin çocugun malindan da velîsi fitr sadakasini edâ eder...

Bâzi fakîhler "Fakîr çocugun fitr sadakasi velîsine vâcibdir. Zengin çocugun fitri, kendi malindan verilir" demislerdir. Bâzilari da çocugun malindan verilmez, demislerdir.

Bu münâsebetle su da sorulur: Henüz dogmamis, ana karnindaki cenine de fitr sadakasi vâcib midir? Âlimler cumhurunun içtihadi, cenîne vâcib olmadigi merkezindedir. Yalniz Ibn Hazm Zahirî, Hz. Usmân'dan gelen "Cenîne fitr sadakasi vâcib oldugu" sâz rivayetine dayanarak ve hadîsteki "Sagîr = Küçük" lâfzini ana karnindaki cenîne de tesmil ederek, cenîn için fitr sadakasi verilmesi vâcibdir, demistir.

Ibn Ebî Seybe'nin Musannafmda, tabiî ricalinden Ebû Kilâbe, Abdullah ibn Zeyd'den: " j^AIi ^ JU öj& J\f = Sahâbîler hâmilden bile fitr sadakasi verirlerdi" dedigini rivayet etmistir. Ibnu Bezîze: Selef âlimlerinden bir kismi: Ana karnindaki cenîn, bayram gecesi fecrinden evvel yüzyirmi gününü tamamlarsa, bundan da fitr sadakasi vermek vâcibdir, dediklerini hikâye etmistir (Umdetu'l-Kaarî, IV, 464).

Ibnu Âbidîn, bütün mu'teber fikih metinlerinde kendisinden fitr sadakasi verilecek çocuk, fakîr çocuk diye yazilmis olup, çocukluk da ana karnindan ayrildigi andan i'tibâren ihtilâm yasina kadar devam eden bir çagdan ibaret bulundugundan, bundan evvel ana karnindaki devre sumûlü olmadigini, Bercendî'den naklen bildirerek âlimler cumhurunun görüsünü te'yîd ediyor.